

El secret de Vivers

Protecció del Medi ambient i la biodiversitat

2

Professorat

PROJECTES EDUCATIUS

València 2019

+ info

Edita:

Ajuntament de València

Regidoria d'Educació

Projectes Educatius

ISBN: 978-84-9089-253-4

962 084 283 - 962 082 146

sccproyectosed@valencia.es

Índex

1. Introducció	4
2. Objectius	4
2.1. Objectius generals	4
2.2. Objectius específics	4
3. Temes a desenvolupar.....	5
4. Competències.....	6
5. Metodologia	6
6. Nivell educatiu.....	8
7. Materials i recursos	8
8. Localització i itinerari.....	9
9. Desenvolupament del programa i temporalització	9
9.1. Activitats prèvies	11
9.2. Activitats centrals.	16
9.3. Activitats posteriors	17
10. Avaluació	19
11. Bibliografia.....	21

1. Introducció

El programa El secret de Vivers pertany a l'eix temàtic *Educant en el Territori de les Propostes Educatives de l'Ajuntament de València*. Este programa fomenta la *Protecció del medi ambient i de la biodiversitat*. El programa es dividix en activitats prèvies, centrals i posteriors. Tant les activitats prèvies com les posteriors són proposades per ser executades pel personal docent d'aula en el centre educatiu. Mentre que l'activitat central és executada pel personal educador de l'Ajuntament de València en els Jardins de Vivers, un dels més emblemàtics i visitats de la ciutat. En l'activitat central s'oferix una visita diferent al jardí: la cerca d'un missatge secret i antic amagat en el parc. Amb este fil conductor, l'alumnat coneixerà l'origen històric del jardí i les seues espècies botàniques més significatives. L'activitat inclou proves per superar com són: l'orientació, descobrir aspectes morfològics dels arbres, les endevinalles, etc. L'activitat té un caràcter lúdic a més de didàctic.

2. Objectius

2.1. Objectius generals

- Descobrir la biodiversitat dels ecosistemes urbans.
- Potenciar actituds de respecte i cura del medi ambient.
- Valorar el patrimoni històric i natural de la ciutat de València.
- Promoure una actitud crítica i investigadora amb l'entorn natural pròxim.
- Fomentar l'ús lúdic de les zones verdes de la ciutat

2.2. Objectius específics

- Distingir els principals animals i plantes que habiten en un jardí urbà.
- Identificar les característiques i funcions de les plantes a través de l'experimentació.
- Classificar els principals tipus de plantes.
- Conèixer els arbres i palmeres més representatius del Jardí de Vivers.
- Descobrir les diferències entre arbres i palmeres.
- Comprovar quins criteris ha de complir l'arbrat per considerar-se monumental.
- Conèixer l'origen històric dels Jardins de Vivers.
- Iniciar l'alumnat en la interpretació de restes arqueològiques per conèixer el passat de la nostra ciutat.

3. Temes a desenvolupar

En el segle XX, els Jardins del Real inicien la seua transformació en parc públic, adoptant el nom de Jardí de Vivers per la proximitat de l'Horta de Viver, donada a l'Ajuntament en 1903 per a planter o vivers d'arbres. La falta d'un disseny global s'explica per la seua adquisició en diferents fases, la qual cosa origina una successió de diversos espais amb diferents estils que van resolent, al llarg del temps, els problemes d'oci i les necessitats culturals de la ciutat.

Actualment, es considera un dels jardins més emblemàtics de la ciutat per la seua història, valor cultural, ecològic i paisatgístic, extensió i diversitat botànica. A més de destacar per la seua gran quantitat i diversitat d'exemplars arboris, 2.769 exemplars i 167 espècies botàniques diferents, conté individus excepcionals com l'alineació de *Washingtonias filiferas* i robusta en el passeig d'entrada des del Pla del Real, la gran *Jacaranda mimosifolia* i l'impactant *Podocarpus macrophyllus* enfront de l'Alqueria de Canet. Per això, ha sigut declarat Conjunt Arbori d'Interés Local a l'efecte de l'article 6 de la Llei 4/2006, de 19 de maig, de la Generalitat, de Patrimoni Arbori Monumental de la Comunitat Valenciana.

A través de les diferents activitats proposades en el present programa, i especialment en l'activitat central a realitzar en la part històrica del Jardí, es treballen els següents continguts:

- Éssers vius de l'entorn natural pròxim de l'alumnat.
- Diferències entre animals i plantes.
- Principals tipus de plantes, les seues parts i funcions que realitzen.
- Biodiversitat que habita en l'arbratge urbà.
- Concepte i criteris que ha de complir l'arbratge monumental.
- Espècies botàniques rellevants dels Jardins de Vivers: Podocarpus, Jacaranda, Ficus, Cyca, Washingtonias, Palmeres datileras i Chorisia.
- Origen i importància històrica dels Jardins de Vivers.
- Importància ambiental, cultural, econòmica i social dels espais verds de les ciutats.

4. Competències

		CCLI	CMCT	CD	CAA	CSC	CEC
Activitats prèvies	<i>Espies del cotó</i>	X	X		X		
	<i>Colors amagats</i>	X	X		X		
	<i>Puja, puja la sabia</i>	X	X		X		
Activitat central	<i>El secret de Vivers</i>	X	X		X	X	X
Activitat posterior	<i>El jardí de la saviesa</i>	X	X	X	X		

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM:

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

CEC: Consciència i expressions culturals.

5. Metodologia

El desenvolupament dels objectius del present programa es basa en els següents supòsits bàsics subjacents:

- Es considera l'aprenentatge com un **procés actiu** en el qual l'alumnat ha de comprometre's amb el coneixement.
- Les persones aprenen en la mesura que **doten de significats** eixos aprenentatges.
- Per construir aprenentatges significatius s'ha de posar en joc **activitats que comprometen tant la ment com les "mans"**.
- L'aprenentatge és una **activitat social**, per la qual cosa l'alumnat ha de treballar en permanent **connexió amb altres persones**, amb els seus propis companys/es, mestres o familiars.
- L'aprenentatge es nodrix de les **converses** i la **interacció** amb les i els altres.
- L'aprenentatge és **contextual**, s'aprén en funció de coneixements previs, d'experiències personals, del que es creu, dels temors i prejudicis.

- **Aprendre porta temps**, este procés requerix pensar, provar, jugar, construir, debatre, interactuar i finalment posar en pràctica noves hipòtesis.
- La **motivació** és una de les claus de l'aprenentatge. La motivació inclou les formes en què es pot usar el coneixement adquirit.
- Entenem **l'avaluació** com una **forma permanent de revisar el treball** desenvolupat. Una avaluació formativa que permeta incorporar els seus resultats en el mateix procés o ajude a plantejar més eficaçment noves propostes de millora.

Seguint estos supòsits pedagògics, l'aplicació metodològica per al desenvolupament dels objectius proposats s'orienta cap a:

- La **participació activa** de l'alumnat.
- **Experimentar físicament i mentalment**, amb el plantejament de situacions en les quals les i els participants han d'analitzar, manipular, observar i elaborar així les seues pròpies conclusions. En definitiva pensar i fer al mateix temps.
- Ajudar a **organitzar els coneixements adquirits**, proporcionant eines per comprendre els nous aprenentatges i incorporar-los al bagatge personal.
- La **interacció de les i els participants**. Totes les propostes posseïxen tècniques que permeten i estimulen el diàleg i el contrast d'idees entre les i els participants.
- **Atendre a la diversitat en l'aprenentatge**, possibilitant l'accés al coneixement del conjunt de participants. Cada persona aprén d'una forma diferent, per això les activitats inclouen diferents punts d'accés al coneixement, proporcionant una variada gamma de "ganxos", a fi que els diferents tipus de participants troben quin és el més concorde a les seues necessitats.
- **L'adaptació a les possibilitats de coneixement** de l'alumnat tant per les seues habilitats com per les seues possibilitats de captació.
- **Dotar les propostes d'un mínim de temps de durada** que permeta a les i els participants interactuar amb l'exposat i amb els seus companys/es, reflexionar sobre les seues hipòtesis i obtindre conclusions.

- **Generar moments de producció** tant individualment com col·lectivament que ajuden a incorporar el missatge i que estimulen el desig de l'alumnat per seguir aprofundint en el tema tractat.

Per això, el programa se seqüencia en:

-Activitats **Prèvies**: proposades per ser executades pel **professorat** de l'aula amb la finalitat de despertar l'interés i la **motivació** de l'alumnat.

-Activitats **Centrals**: executades pel **personal educador** amb el suport del personal docent d'aula.

-Activitats **Posteriors**: proposades per ser executades pel **professorat** de l'aula amb la finalitat de **reflexionar**, ampliar i avaluar allò vist en l'activitat central.

6. Nivell educatiu

El programa està dirigit als nivells educatius: EP1, EP2, EP3, EP4.

El programa treballa continguts curriculars de *l'Àrea de Ciències de la Naturalesa* relacionats amb els blocs "Iniciació a l'activitat científica" i "Els éssers vius" per als quatre nivells educatius indicats anteriorment i segons el Decret 108/2014 de 4 de juliol del Consell, el qual estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general de l'educació primària a la Comunitat Valenciana.

7. Materials i recursos

		Materials i recursos
Activitats prèvies	<i>Espies del cotó</i>	Llegums, pots, cotó, aigua, regles, llapis i fitxa de l'alumnat.
	<i>Colors amagats</i>	Gots, espinacs, alcohol, tisores, culleres, paper de filtre, llapis i fitxa de l'alumnat.
	<i>Puja, puja la sabia</i>	Api, colorant alimentari, gots, ganivets i taula per a tallar.
Activitat central	<i>El secret de Vivers</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Sobres amb pistes, endevinalles, proves, fulles i missatge inicial • Il·lustracions • Material de mesurament • Seccions d'arbres i palmeres • Recompensa final: Història del Palau del Real
Activitat posterior	<i>El jardí de la saviesa</i>	Plantilles d'arbres i palmeres dels Jardins de Vivers, paper continu, llapis de colors, retoladors, cartolines, tisores, cola i ordinador amb accés a Internet.

8. Localització i itinerari

L'activitat central, El secret de Vivers, es realitza en els Jardins de Vivers. El punt de trobada és la porta del Museu de Ciències Naturals. La durada de l'activitat és de 10:00h a 12:00h.

9. Desenvolupament del programa i temporalització

		Execució	Durada	Annex
Activitats prèvies	<i>Espies del cotó</i>	-Docent de l'aula -Centre educatiu	10 dies	I
	<i>Colors amagats</i>	-Docent de l'aula -Centre educatiu	1 hora	I
	<i>Puja, puja la sabia</i>	-Docent de l'aula -Centre educatiu	1 dia	I
Activitat central	<i>El secret de Vivers</i>	-Personal educatiu -Jardins de Vivers	2.5 hores	II
Activitat posterior	<i>El jardí de la saviesa</i>	-Docent de l'aula -Centre educatiu	2 hores	III

9.1. Activitats prèvies

Les activitats prèvies són proposades per a un correcte desenvolupament de l'activitat central El secret de Vivers. La seua execució és a càrrec del personal docent de l'aula en el centre educatiu. Com a activitats prèvies es proposa realitzar tres experiments en els quals, per equips, es treballa d'una forma activa l'observació, l'experimentació i l'anàlisi de fenòmens relacionats amb les principals parts d'una planta, el seu creixement i les funcions que realitzen. Tots els passos explicats a continuació els podreu trobar també en la guia de l'alumnat.

EXPERIMENT 1: "Espies del cotó"

Materials:

- Llegums (fesols, llentilles...)
- Pot de cristall
- Cotó
- Aigua
- Regla i llapis

Descripció i procediment:

L'alumnat ha de portar diferents llegums per germinar-les, per observar i mesurar el seu creixement, registrar les dades i comparar els diferents resultats segons l'espècie.

Passos a seguir:

1. Humitejar el cotó amb aigua.
2. Posar damunt del cotó el llegum i embolicar-lo una mica.
3. Ficar el cotó en el pot.
4. Cada dos-tres dies humitejar el cotó i observar a través del cristall del pot el creixement.
5. Mesurar el creixement i anotar els resultats.

3.1. Activitats prèvies

EXPERIMENT 1: "ESPIES DEL COTÓ"

Què anem a fer?

Amb aquest experiment et proposem investigar com creix una planta a partir de les seues llavors.

Com ho anem a fer?

• Necessitaràs els següents materials:

1. Llegums (fesols, llenties...)
2. Pot de cristall
3. Cotó i aigua
4. Regla i llapis

• Has de seguir aquests passos:

1. Humitejar el cotó amb aigua.
2. Posar damunt del cotó el llegum i embolicar-la una mica.
3. Ficar el cotó en el pot.
4. Cada dia, mesurar el creixement i anotar els resultats.

Quin ha sigut el resultat?

Anota els teus mesuraments en la següent taula: **Llegum:** .....

Dia:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Mesurament:										

Què has descobert o comprovat?

.....

.....

.....

EXPERIMENT 2: "Colors amagats"

Materials:

- Gots
- Fulles d'espinaç
- Alcohol 96º
- Tisores i culleres
- Paper de filtre
- Llapis

Descripció i procediment:

Amb esta activitat s'aconsegueix extreure els pigments fotosintètics de les fulles i separar-los mitjançant una tècnica senzilla de cromatografia en paper.

Passos a seguir:

1. Llavar les fulles d'espinaç i retirar els nervis.
2. Ficar-les en un got i tallar-les amb les tisores.
3. Afegir alcohol, triturar i barrejar fins que el dissolvent adquireisca un color verd intens.
4. Filtrar a un altre got amb paper de filtre.
5. Col·locar sobre el filtrat una tira de paper de filtre subjectada en un llapis i esperar 10 minuts.

Protecció del Medi ambient i la biodiversitat
El secret de Vivers
Projectes Educatius

EXPERIMENT 2: "COLORS AMAGATS"

Com ho anem a fer?

En classe has estudiat que les plantes són autòtrofes i gràcies a la fotosíntesi elles es fabriquen el seu propi aliment. Amb aquest experiment podràs descobrir qui s'encarrega de realitzar la fotosíntesi en les fulles de les plantes.

Com ho anem a fer?

• Necessitaràs els següents materials:

1. Gots
2. Fulles d'espinaç
3. Alcohol 96°
4. Tisores i culleres
5. Llapis
6. Paper de filtre

• Has de seguir aquests passos:

1. Llavar les fulles d'espinaç i llevar els nervis.
2. Ficar-les en un got i tallar-les amb les tisores.
3. Afegir alcohol, triturar i barrejar fins que el líquid siga d'un color verd intens.
4. Filtrar el líquid a un altre got amb paper de filtre.
5. Col·locar una tira de paper de filtre en un llapis i submergir un extrem de la tira en el líquid filtrat.
6. Esperar 10 minuts i observar la tira.

Quin ha sigut el resultat? Què has descobert o comprovat?

.....

.....

.....

En observar el paper on es fa la cromatografia podrem distingir fins a quatre bandes o zones que corresponen als pigments fotosintètics presents en les fulles d'espinaç (Clorofil·les a i b, xantofil·la i carotens). Estes s'han desplaçat pel paper de filtre per capil·laritat segons el seu grau de solubilitat en l'alcohol i tenen diferent coloració: la clorofil·la és verda, la xantofil·la és groga i els carotens taronges. Esta pràctica també pot ajudar-nos a entendre per què a la tardor algunes fulles dels arbres passen del verd al groc.

EXPERIMENT 3: "Puja, puja la saba"

Materials:

- Tija d'api, preferiblement amb fulles
- Colorant alimentari
- Gots
- Ganivet i taula de tallar

Descripció i procediment:

La saba bruta està formada per l'aigua i les sals minerals que les plantes prenen del sòl. Perquè la planta pugua fabricar el seu propi aliment mitjançant la fotosíntesi, la saba bruta ha d'arribar fins a les fulles ascendint en contra de la gravetat.

Amb l'ajuda d'aigua acolorida, en este experiment l'alumnat comprovarà com la saba bruta és capaç d'ascendir al llarg d'una tija d'api i podran descobrir els fenòmens físics que ho fan possible: capil·laritat i transpiració. L'aigua acolorida puja per capil·laritat pels gots conductors del xilema (es veuen tubs acolorits) i quan l'aigua arriba a la fulla ix pels estomes i s'evapora; per reemplaçar l'aigua perduda per transpiració l'ascens d'aigua continua.

Passos a seguir:

1. Omplir els gots d'aigua i dissoldre el colorant.
2. Tallar les tiges d'api i introduir-les en els gots.
3. Observar el que va ocorrent al llarg d'unes hores.
4. Tallar les tiges d'api de forma transversal, observar i explicar què ha succeït.

EXPERIMENT 3: “PUJA, PUJA LA SABA”

Què anem a fer?

En l'anterior experiment hem comprovat que les fulles són les encarregades de realitzar la fotosíntesi. Amb aquest nou experiment et proposem descobrir com arriben fins a les fulles els nutrients que necessiten per a elaborar el seu aliment.

Com ho anem a fer?

• Necessitaràs els següents materials:

1. Tija d'api, preferiblement amb fulles
2. Colorants alimentaris
3. Gots
4. Ganivet i taula de tallar

• Has de seguir aquests passos:

1. Omplir els gots d'aigua i dissoldre el colorant.
2. Tallar les tiges d'api i introduir-los en els gots.
3. Observar el que va ocorrent al llarg d'unes hores.
4. Tallar les tiges d'api de forma transversal, observar i explicar què ha succeït.

Quin ha sigut el resultat? Què has descobert o comprovat?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9.2. Activitats centrals.

El secret de Vivers

L'activitat central s'executa pel personal educador de l'Ajuntament de València en els Jardins de Vivers. Esta consistix en un recorregut guiat, a través de diferents propostes.

L'itinerari a realitzar comença en el punt de trobada, la porta del Museu de Ciències Naturals, on s'expliquen les normes del joc i l'objectiu del mateix: descobrir el secret que amaga el Jardí de Vivers.

Protecció del Medi ambient i la biodiversitat
El secret de Vivers
Projectes Educatius

3.2. Activitats centrals

EL SECRET DE VIVERS

Què anem a fer?
En aquesta activitat coneixeràs els Jardins de Vivers de València i esbrinar el secret que amaguen.

Com ho anem a fer?
Tot el grup haurà de realitzar un recorregut en el qual, amb ajuda de l'educador/a, aconseguireu unes recompenses amb les quals resoldre el misteri del Jardí de Vivers.

Anotacions
En aquest espai pots escriure i dibuixar el que vas descobrir en els Jardins de Vivers:

Quin era el secret?

.....
.....
.....
.....

EDUCACIÓ

Per descobrir-ho el grup haurà de seguir les indicacions marcades i superar totes les proves aconseguint sis recompenses amb les quals descobrir el repte.

PARADA	Lloc
INICI	Museu de Ciències Naturals
1	<i>Podocarpus macrophyllus</i>
2	Jacaranda Regna
3	Prova: Aus de ciutat
4	Endevinalla en les plantes trepadores
5	Joc: Canvia de niu
6	<i>Ficus microcarpa</i>
7	<i>Cyca revoluta</i>
8	Endevinalla propera al Palau
9	Passeig de les palmeres
10	Prova: cerca la diferència
11	Palmera datilera
12	<i>Ficus macrophyllia</i>
13	Vivers i els seus habitants
14	Arbre botella
15	Palau del Real

9.3. Activitats posteriors

Les activitats posteriors són proposades per a un correcte desenvolupament del programa. La seua execució és a càrrec del personal docent d'aula en el centre educatiu després d'haver realitzat l'activitat central El secret de Vivers.

EL JARDÍ DE LA SAVIESA

Com a activitat de síntesi, consolidació i avaluació dels continguts treballats al llarg de la seqüència proposem generar en classe "el nostre jardí de la saviesa". El grup representarà a gran escala i de forma mural, els arbres i palmeres analitzats durant l'activitat central en els Jardins de Vivers. Per això emprarà unes plantilles amb les quals podran realitzar a escala els troncs i sintetitzar la informació més rellevant de cada exemplar en les seues pròpies fulles. En el seu jardí també podran representar altres éssers vius analitzats durant les activitats, per poder representar tota la vida que compon este ecosistema urbà.

3.3. Activitats posteriors

EL JARDÍ DE LA SAVIESA

Què anem a fer?

Entre tots aneu a construir el vostre Jardí de la Saviesa en l'aula amb els arbres i palmeres que ja coneixeu dels Jardins de Vivers.

Com ho anem a fer?

Per a açò aneu a dibuixar els troncs dels arbres i palmeres en paper continu. En les fulles haureu d'escriure el que heu après sobre aqueixa planta: nom, lloc d'origen, característiques, etc.

Una vegada plantats els arbres i palmeres, podeu completar el vostre jardí amb un altre tipus d'éssers vius estudiats com a aus, insectes, aràcnids...

Anotacions

En aquest espai pots escriure i dibuixar el que tingues pensat incloure en el vostre Jardí de la Saviesa (fes el teu propi esbós del jardí).

A més, proposem la possibilitat d'ampliar el projecte amb altres exemplars d'arbratge pròxims al centre educatiu o amb altres arbres i palmeres monumentals de la ciutat que poden consultar-se en la secció de jardineria del Geoportal de l'Ajuntament de València:

<https://geoportal.valencia.es/home/>

10. Avaluació

El programa s'avaluarà a partir de la següent eina:

- a) Avaluació per part del personal docent de l'aula sobre el funcionament del programa a través del present document dissenyat amb preguntes obertes i tancades per a les activitats realitzades.

DADES IDENTIFICATIVES DEL PROGRAMA	
Nom del programa:	Data realització:
Nom del centre educatiu:	Professor/a responsable:
Nivell/etapa i grup assistent:	Nre. alumnat participant. Total: Xiques: Xics:
Nombre de la sessió:	Nom de la persona que desenvolupa el programa educatiu:

Valoració					
<i>Valore els següents aspectes del programa en una escala de puntuació de l'1 al 5. Marque amb una X la puntuació corresponent: 1=Nul; 2=Deficient; 3=Normal; 4=Bé; 5=Excel·lent.</i>					
	1	2	3	4	5
El grau de satisfacció general del programa és					
La durada del programa segons els objectius i continguts del mateix ha sigut					
L'educador/a fet que ho impartix ha mantingut l'atenció de l'alumnat de forma					
Ha utilitzat una metodologia					
Ha demostrat en la seua actuació un nivell de coneixements i experiència					
La forma d'impartir el programa ha facilitat l'aprenentatge de l'alumnat					
El nivell d'organització del programa (informació, compliment de dates i horaris, etc.) ha sigut					
Importància de la continuïtat d'este programa per a futures edicions					

Si desitja realitzar qualsevol suggeriment, observació o incidència, per favor, utilitze l'espai reservat a continuació
A la sessió d'avui:
Al programa en general:
Al material didàctic (solament en el cas d'haver sigut sol·licitat):
Al personal que ho impartix:
A la gestió organitzadora/planificadora del programa:

--

Emplenar amb una **X** i **només** si s'ha fet el programa en **anys anteriors**

El programa ha millorat	Sí No	En:
El programa ha empitjorat	Sí No	En:

NOTA: Si per alguna causa no pot lliurar este imprès emplenat a la finalització del programa educatiu, es prega que remeta el qüestionari per correu electrònic: sccproyected@valencia.es.

Gràcies per la seua col·laboració

SECCIÓ PROJECTES EDUCATIUS
c/ Amadeu de Savoia, 13 46010 VALÈNCIA
Telf: 96 208 42 83

Signatura del/ de la docent

--

11. Bibliografia

- BOIRA, J.V. et al. (2006). *El Palau Reial de València. El plànols de Manuel Cavallero (1802)*. Ajuntament de València. ISBN 84-8484-179-0

- LERMA, V. y PASCUAL, J. (2016). *El Palacio Real de València. Arqueología y memoria*. Quaderns de difusió arqueológica 13. Ajuntament de València. ISBN 978-84-9089-051-6

- SOCHA, P. (2018). *Árboles*. Maeva-Young. ISBN: 978-84-17108-59-5

- Enllaços web:

- *Ajuntament de València: Info. ciudad- Jardines del Real:*

<http://www.valencia.es/ayuntamiento/infocidad_accesible.nsf/vDocumentsWebListado/FF9C0E294CBAE260C12572C20023FD3B?OpenDocument>

- *Ajuntament de València: Geoportal-Jardinería:*

<<https://geoportal.valencia.es/home/>>

- *Descobrint els arbres i palmeres dels Jardins del Real:*

<[http://www.valencia.es/ayuntamiento/infocidad_accesible.nsf/0/BBF46F81CA8581B4C1257A05003F15E7/\\$FILE/Descubriendo%20los%20%C3%A1rboles%20y%20palmeras%20de%20Jardines%20del%20Real%20\(Viveros\).pdf?OpenElement&lang=1](http://www.valencia.es/ayuntamiento/infocidad_accesible.nsf/0/BBF46F81CA8581B4C1257A05003F15E7/$FILE/Descubriendo%20los%20%C3%A1rboles%20y%20palmeras%20de%20Jardines%20del%20Real%20(Viveros).pdf?OpenElement&lang=1)>

- *Ley 4/2006, de 19 de mayo de la Generalitat, de Patrimonio Arbóreo Monumental de la Comunitat Valenciana:*

<http://www.dogv.gva.es/portal/ficha_disposicion_pc.jsp?sig=2845/2006&L=1>

- *Museus i monuments de València*

<<http://www.museosymonumentosvalencia.com/monumentos/palacio-real/>>

